

- Meditatie
- Ambtelijke praktijk
- Bijbelstudie
- Kerkelijk actueel
- Boekbespreking

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

Het zuivere Woord van God

*"Alle rede Gods is
doorlouterd..."*

Spreuken 30:5a

*De kennis
van Boven
komt niet
van beneden.
Een mens kan
wel vragen
stellen, maar
antwoorden
krijgt hij niet.*

Een woord van Agur, de zoon van Jaké. Wie deze Agur was is ons onbekend. Het zij ons genoeg te weten dat Gods Geest hem ingeschakeld heeft bij het schrijven van een stukje van de Bijbel. En juist over die Bijbel heeft Agur iets gezegd: Alle rede Gods is doorlouterd. Agur kan dit zeggen doordat hij dit zelf eerst heeft geleerd. Hoe is dat gegaan? Dat laat zich aflezen uit het begin van dit hoofdstuk Spreuken 30, dat op zijn naam staat. Daarin komt hij eerst met een zeer ootmoedig getuigenis dat van diepe zelfkennis spreekt. Hij heeft zichzelf niet zo hoog staan. Hij is namelijk door een heleboel heen gezakt. "Voorwaar, ik ben onvernuftiger dan iemand en ik heb geen mensenverstand". Knap overdreven om zo over jezelf te spreken, zegt iemand. Dat kun je niet serieus nemen, of wel? Waarom eigenlijk niet? Nemen we Asaf ook niet serieus als hij van zichzelf zegt, dat hij een groot beest is? En Job die van zichzelf zegt: "Ik verfoei mij in stof en as". En Paulus, die zichzelf de voor naamste van de zondaren noemt? Dat zijn toch echt wel getuigenissen die serieus bedoeld zijn. Zo hebben deze mensen zich echt gevoeld. Dat gebeurt immers als we onszelf leren kennen in het licht van de grootheid en de heiligheid van God. Dan blijft er van ons niets over. Dan schrompelt al onze eigendunk en al ons zelfvertrouwen ineen en we worden klein en nietig en onwaardig in eigen ogen. Hoe kwam Agur daar dan achter? Hij is vastgelopen toen hij van beneden uit probeerde tot God door te dringen en God te doorgronden.

den. Dat lukte hem niet. De kennis van Boven komt niet van beneden. Een mens kan wel vragen stellen, maar antwoorden krijgt hij niet. Tenminste niet langs de weg van zijn eigen onderzoek en denken.

Maar zolang we dat niet zien, gaan we in onze eigenwaan verder en verbeelden we ons dat we de wijsheid in pacht hebben. Wilden we nu maar eens erkennen wat Agur beleed: "Ik ben onvernuftiger dan iemand". In die situatie heeft Agur geleerd wat de waarde van Gods Woord is.

Hoe kunnen we dan God leren kennen? Alleen als God Zich bekend maakt. Als Hij van Zichzelf spreekt. En dat heeft Hij gedaan. We hebben Zijn Woord. "Alle rede Gods". En dat is het nu juist. God heeft gesproken. En dat spreken Gods is volmaakt betrouwbaar. Daar mankeert niets aan. Daar zitten geen onzuivere elementen in. Geen dwaling, geen feil, waardoor we toch weer op een verkeerd spoor uitkomen. Nee, de rede Gods is doorlouterd.

Agur heeft dezelfde ontdekking gedaan als David die zei: "De redenen des HEEREN zijn reine redenen". Zit daar niet de gedachte achter dat Gods Woord in de smeltkroes geweest is en dat alles wat eventueel onzuiver was er op die manier weer uit verwijderd is? God heeft er alles voor gedaan om ons een Woord te geven waar we inderdaad op steunen kunnen. Trouwens, wat zouden we hebben aan een onzuiver Woord, vol gebreken? Kan dat ons wijsmaken tot zaligheid?

Zó kunnen we God kennen. Zo

leren we ook het antwoord op de vragen die Agur in vers 4 gesteld heeft. Zo weten we Wie de wolken draagt en de wind gebiedt. Hoe Zijn Naam is, hoe Zijn Zoon heet. Ja, vooral dat laatste: zo leren we de Heere Jezus kennen, de Zoon van God, de Zaligmaker van zondaren. Zo weten we de ganse weg der zaligheid. Nu die rede Gods er is, behoeft de mens niet meer in zichzelf rond te dwalen en zijn toevlucht te nemen tot zijn eigen inzichten. Wat wij moeten weten is van Boven gekomen. Wat een genade, dat we dit Woord hebben! Vindt u dat ook?

Maar dan dient dit Woord ook met diep respect behandeld te worden. Agur zegt dan ook: "Doe niet tot Zijn woorden". Ga er niet met uw onheilige handen aan prutsen. Verzin er niet iets bij. Geen menselijke inzetten. Doe er ook niets van af. Via welke vorm van Schriftkritiek dan ook. Het is verantwoordelijk werk om met dat Woord om te gaan. Bewaren we het zuiver? Geven we het zuiver door? Het moet doorlouterd blijven? Zuiver en puur. Anders misleiden we onszelf en anderen. Door dit doorlouterde Woord kan zo'n onvernuftig, dwaas mens dan toch wijs worden. Past de Geest het toe en verklaart Hij het in ons hart, dan wordt ons verduisterde verstand verlicht en zien wij het Licht, dat schijnt in onze duisternis.

P. den Butter

Levenstaak 3 Joh. 5-8

Wat Johannes van Gajus gehoord heeft, laat hem niet los. Er is bij Gajus een afstraling van de gezindheid van Jezus.

Dominee worden is mogelijk. Wie kan studeren kan het doel bereiken. Maar dat betekent niet dat men er is. Zeker, theologische studie is onmisbaar. Opleiding werd al eeuwen geleden sterk benadrukt en van grote betekenis geacht. De gang van de reformatoren wijst op veel en laten we de nadere reformatoren en de puriteinen niet onderschatten. Welk een kennis hadden zij. Maar wat straalde bijzonder uit de zalving en de werking van Gods Geest. Welk een inzicht hadden zij ontvangen in Gods Woord. Gods Geest gaf hen verlichte ogen en harten om de Schriften te verstaan en door te geven. Het dominee- zijn om zo te zeggen blijkt in het leven. Het van harte leven voor de Heere, voor Zijn Woord, dienst en Koninkrijk. Er was het contact met de medemens. Dichtbij en veraf. De noodzaak en de rijkdom van de geestelijke kennis kwamen in verscheidenheid naar voren. Zo mag het nog zijn. Gods ware knechten waren kenbaar. Waartoe de Heere riep voordat de studie begon, maakt Hij waar in de praktijk. De Heere laat dit overduidelijk als voorbeeld zien in het leven van de discipelen. Gaan we in dit verband het leven van Johannes na, dan valt de werking van de Heere op. In woorden en daden.

Liefde

Wanneer Johannes in zijn brieven veel het woord liefde of liefhebben gebruikt, dan is dit nimmer overdreven of gebruikt met een bepaalde bedoeling. De schaduwkant van het menselijke leven is hem vreemd. Zeker had hij een irenisch karakter en dat kwam de samenleving ten goede. Ook uit zijn omgang met Petrus, die een totaal ander karakter had, blijkt bovenstaande. We kunnen zeggen de liefde van God in Christus is in zijn leven gekomen en ging de toon aangeven. Voor bewaring in zelfverheffing werd door hem geschreven met insluiting van zichzelf. Met nadruk schrijft hij: Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad. Het denken aan en het leven uit en door de Heere dreef hem om onderwijs te geven. Hij liet ook merken de verbondenheid aan wie hij schreef. De meelevendheid. We lezen dit in de verzen 2 tot 4. In vers 5 staat ook iets waaraan we niet voorbij mogen gaan. Geliefde, gij doet trouwelijk in al hetgeen gij doet aan de broederen en aan de vreemdelingen. Wat Johannes van Gajus gehoord heeft, laat hem niet los. Er is bij Gajus een afstraling van de gezindheid van Jezus. Jezus ging goed en goeddoende door het land. Gajus had de dienst der

barmhartigheid lief gekregen. In woorden en daden bleek dit en dat uit de gezindheid: doe wel en zie niet om. Hij zag de naaste als schepsel Gods. Gajus' liefde en verbondenheid gingen bijzonder uit naar allen die in de dienst van de Heere een plaats hadden. Gajus dacht aan bekenden en onbekenden. Vandaar het schrijven van *Johannes aan Gajus*. Gajus wordt door hem geprezen voor alles wat Gajus de broeders gedaan had en zelfs gedaan had voor personen die voor hem onbekend waren. Voortrekkerij of het aanzien van de persoon waren hem vreemd. Er werd zelfs gesproken over het gedrag en de gezindheid van Gajus. De rondreizende predikers waren gekomen in de gemeente waarin Johannes een plaats had. In de samenkomst van de gemeente deden die predikers verslag van hun bevindingen onderweg. Zij konden en wilden niet verzwijgen de ontvangst en de hulp van Gajus. In zijn houding werd bemerkt dat de liefde van Christus Gajus beheerste. In zijn spreken en handelen maakte Gajus geen onderscheid tussen bekenden en onbekenden. Johannes schrijft met nadruk dat de sprekers in de gemeente getuigden.

Niets nemende

Wat de getuigen doorgeven is waar. Het is ook niet overdreven. Welk een getuigenis werd van Gajus gegeven. Johannes prijst Gajus voor alles wat door hem gedaan is. De gezindheid van Gajus om te doen wat mogelijk is, behoort een blijvende zaak te zijn. Broederdienst en diaconale hulp zijn diensten naar de wil van de Heere. Jezus Christus is in dit verband het grote voorbeeld. Goeddoende ging Hij door *het land*. Wanneer het nu gaat over de zorg, over de verzorging van personen, dan dient niet vergeten te worden dat het rondreizende predikers zijn, die als zendelingen gaan van plaats naar plaats om de Naam te

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie opgenomen van Ds. P. den Butter over Spreuken 30:5a 'Het zuivere Woord van God.' Ds. Tanis schrijft over 3 Johannes: 5-8 onder het kopje 'Levenstaak.' Ds. P. Roos schrijft over ds. G. Bouw die op de leeftijd van 76 jaar overleed. Ds. Kieviet gaat verder met de behandeling van het Avondmaalsformulier. Ds. Hoefnagel schrijft in zijn rubriek over 'De engel poort.' U treft een vierde bijdrage aan over Abraham Hellenbroek. In de rubriek 'Voor u gelezen' is een stukje opgenomen van ds. G.F. Gezelle Meerburg (afgescheiden predikant e Almkerk en daar gestorven 12 december 1855) over Johannes 15:5 'Vrucht dragen.' Ook zijn enkele persberichten opgenomen.

LCJ

We kregen bericht van het besluit dat per 31 december 2012 het LCJ van vereniging omgezet wordt naar stichting met Raad van Toezicht. Hierdoor zal er beter toezicht zijn op identiteit, financiën en beleid.

Verschijning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. dinsdag 16 oktober 2012 verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 4 oktober.

AvH

verkondigen. De Naam van Jezus Christus waarvan Petrus terecht heeft gezegd dat het de enige Naam is door God gegeven, door welke een ieder moet zalig worden (Hand. 4:12). Die wetenschap drijft hen. In weerwil van allerlei omstandigheden. Het zijn oprechte dienaren. Bezield met liefde tot Christus en hun medemens. Johannes schrijft dat het ook gezien wordt in hun houding. Zij gaven gratis door wat zij uitspraken met ernst en overtuiging. Speculeren was uitgesloten. Het kwam wel voor. Er werd zelfs geëist. Er waren in die tijd rondtrekkende filosofen, wijsgeren, die betaling verwachtten voor hun toespraken of voordrachten. Zo kwamen ze ook aan de kost. De rondreizende evangeliepredikers hadden op hun weg Paulus als levensvoorbeeld. Zij wilden geen enkele vergoeding ontvangen voor wat zij hier en daar brachten. Men leefde in de overtuiging: de Heere zal in het nodige voorzien. Gelijk Hij Zijn discipelen uitzond zonder buidel en male. Maar de rondreizende predikers in de dagen van Johannes mochten niet los staan van de achterban. Naar vermogen hadden gemeenteleden een verplichting. De herbergzaamheid en alles wat daarmee verband hield, mocht niet vergeten worden (Hebr. 13:2). Gelijk ook Paulus in de brief aan Timotheüs erop wijst dat een arbeider zijn loon waardig is (1 Tim. 5:18). Het levensonderhoud is ook vandaag een Goddelijke verplichting. In een beroepsbrief staat daarom ook de belofte van een kerkenraad dienaangaande. Wanneer het nu gaat over de hou-

ding van de zendelingen tegenover de heidenen dan mogen mijns inziens predikanten dit niet naast zich neerleggen. Allereerst moet gedacht worden aan de overweging of beslissing inzake een beroep. Het gestelde traktement mag niet meespreken. De Heere laat doorwerken of Hij roept. De Heere denkt aan en zorgt voor Zijn knechten, waar ze ook staan of waar zij ook heen gaan. Eventuele pastorale bezoeken of begravenissen van buitenkerkelijken dienen pro Deo gedaan te worden. Wil men per se een gift geven, dan dient men bij het accepteren hiervan te zeggen: ik zal het bestemmen voor de diaconie of een ander goed doel. In alle opzichten moet men tegenover buitenkerkelijken vrij staan. Nimmer mag het zo overkomen dat het werk van een predikant een zaak van de portemonnee is.

Gastvrijheid

Uit het schrijven van Johannes blijkt dat hij diep respect heeft voor de rondreizende predikers. Dienstbetoon ten opzichte van hen is een blijvende zaak. Voortgaan op de ingeslagen weg is geboden. Het is een heilige roeping. Temeer daar de zendelingen voor levensonderhoud geheel aangewezen zijn op de gemeente. Wat nu Johannes schrijft aan Gajus en in hem aan de gemeente is opvallend. Wij zijn dan schuldig de zodanigen te ontvangen opdat wij medewerkers mogen worden der waarheid (vs. 8). Waar Johannes nu anderen toe aanspoort, ziet hij zelf ook als zijn eigen plicht. Ook zijn pastorie behoort open

te staan en eventuele verzorging is geboden. Wat nu Johannes bij de plicht voegt is treffend. Men is door het handelen een medewerker der waarheid. Het woord 'waarheid' komen we in de brieven van Johannes nogal eens tegen. Het heeft hier bijzonder betrekking op Christus Die van Zichzelf heeft gezegd: Ik ben de Waarheid (Joh. 14:6). De zorg tegenover de zendelingen is niet zomaar iets, het is meewerken met de waarheid. Er volgt voortgang van het Evangelie waarvan Jezus Christus de waarheid, de inhoud is. Christus Jezus komt zo Zelf tot de heidenen. Waar nu Johannes op wijst, moet ook door ons betracht worden. Zeker, de tijden zijn veranderd zodat gastvrijheid en zorgverlening waar Johannes op doelt, niet meer zo nodig zijn, maar het principe blijft staan en is geboden. Op het thuisfront is er de Goddelijke roeping zodat alles gedaan wordt voor de bevordering van de Evangeliedienst, zelfs wereldwijd. Ambtsdragers moeten zich daarvoor inzetten met woord en daad, zodat het leeft en werkt onder de gemeenteleden. Onder ouderen en jongeren. Voor zover mogelijk is, met een gulle hand, met daarachter zeker een bewogen hart. Welk een samenwerken is er dan van het thuisfront met het werkfront. Laten we barmhartige Samaritanen zijn. God de Heere geeft ons een deel, niet alleen om van te leven, maar ook om van te geven.

M.C. Tanis

De rondreizende evangeliepredikers hadden op hun weg Paulus als levensvoorbeeld.

De praktijk der godzaligheid

Het avondmaalsformulier (75)

“Geliefden in de Heere, dewijl de Heere nu aan Zijn tafel onze zielen gespijzigd heeft, zo laat ons al tezamen Zijn Naam met dankzegging prijzen...”

De bediening van het Avondmaal is ten einde. De gasten van de

laatste tafel zijn weer naar hun zitplaatsen terug gegaan. De dienaar heeft de voorwerpen op de tafel, de schalen met de overgeschoten brokken brood en de bekertjes met de resterende wijn, weer ordelijk geschikt en met een

kleed afgedekt. Het is de zichtbare aanduiding dat de bediening van het sacrament nu beëindigd zal worden. De predikant zal weer terug gegaan zijn naar de kansel. Zoals deze eredienst begonnen is vanaf de kansel, zo zal ook de

beëindiging vanaf deze plaats gebeuren. De kerkdienst, ook deze avondmaalsdienst, omvat meer dan alleen de dienst van het sacrament. Ze is niet alleen bedoeld voor degenen die ten Avondmaal gaan. Tot de gemeente behoren ook de niet-avondmaalgangers. Denk alleen al aan de doopleden die (nog) geen kerkelijk recht hebben tot het aangaan aan de tafel.

Toch is de sacramentsbediening nog niet helemaal ten einde. Ons formulier voorziet nog in twee uitleidende onderdelen, te weten de dankzegging en het dankgebed. De eerste is een soort hymne, een lofzeggende betuiging aan de Heere waarin Zijn Naam geëerd en geprezen wordt. Het dankgebed, dat besloten wordt met het *Onze Vader*, volgt erna. Op het eerste gehoor bevat deze zogenaamde *postcommunie* iets dubbels. Olevianus, de opsteller van het formulier, liet dan ook de keuze om na de bediening of de lofprijzing te lezen of het dankgebed te doen. Hij plaatste in het oorspronkelijke formulier namelijk de woordjes *oder also (of aldus)*. Men kon dus of het één of het ander kiezen. Toch is er wel iets voor te zeggen beide uit te spreken. De eerste lofzegging is dan bedoeld als een opwekkende inleiding tot het dankgebed.

Hoog

De toon van beide is hoog gestemd. Het is één en al lofzang op de genade die de Heere de Zijnen zojuist bewezen heeft: Hij heeft aan Zijn tafel onze zielen gespijzigd. Je zou bijna zeggen dat geen rekening gehouden wordt met een bekommerde ziel voor wie het zicht op de inhoud van de tekenen dit keer maar beperkt of zelfs duister en verborgen bleef. Of met één die weliswaar in gehoorzaamheid aankwam maar bij wie het geloof geheel is ingezonken en die dat onder de bediening ook zo moest ervaren. Voor de ervaring was er niet meer dan een hapje brood en een slokje wijn. De geestelijke duiding van dit alles bereikte het hart niet en de troost waarnaar werd uitgezien – of misschien zelfs dat niet – bleef uit.

Moet daaraan dan geen aandacht geschonken worden nu de bediening ten einde is?

Dat Olevianus toch voor een stellige en verheven toon koos, is niet omdat hij van de neergang van het geestelijke leven geen weet had. De eerdere inhoud van het formulier toont het wel anders. Lezen we immers niet over *“de verslagen harten der gelovigen”* en over de zelfaanklacht aangaande *“de vele gebreken en ellendigheid”* die zij in zich bevinden, *“namelijk dat wij geen volkomen geloof hebben...”*, enz. Nee, daar wist hij wel terdege van. Toch geeft hij daar aan het slot van het formulier geen stem aan. Hier wordt gesproken op de hoogte van het geloof dat aan de tafel gevoed en gelaafd is. Het geloof dat in zichzelf zwak en onvolkomen is, maar dat weet heeft van de ontfermingen van God in Christus die het dan ook waard is om geëerd en geprezen te worden. Trouwens, de lofzegging heeft ook het karakter van prediking, verkondiging, die alsnog het hart van Gods kerk op de hoogte van deze roemtaal brengen wil. De oproep klinkt: *“... zo laat ons al tezamen Zijn Naam met dankzegging prijzen!”* Je zou kunnen zeggen dat de opsteller zoveel krediet op de Heere heeft, dat hij er bij voorbaat van uitgaat dat met het eten en drinken van brood en wijn ook het geloof, dat is: het eten en drinken van Christus' vlees en bloed, gegeven is.

Er is in dit slot van het formulier nog iets dat opvalt. De opsteller houdt kennelijk geen rekening met mensen die als hypocrieten aan de tafel hebben gezeten. Hypocrieten, dat zijn degenen die niet in oprecht geloof en met een boetvaardig hart gekomen zijn. Degenen die, om met het formulier te spreken, *“het lichaam des Heeren niet onderscheiden”* en die zich *“een oordeel eten en drinken.”* Gaat de opsteller er van uit dat die er niet zijn? Opnieuw verwijs ik naar eerdere gedeelten van dit zelfde formulier. Ik formuleerde er al uit. De praktijk van de avondmaalsviering was aan onze vaders zeer wel bekend. Oude kerkenraadsnotulen, met daarin de strenge behandeling van tuchtgevallen, inclusief

de afhouding van het Avondmaal, vertellen het ons duidelijk. Helaas kwamen en komen er mensen aan de tafel die wel het brood en de wijn ontvangen, maar die ze niet ontvangen in geloof. Voor hen is de viering van het sacrament niet tot zegen, maar tot oordeel. Toch komt het misbruik hier niet meer ter sprake. De dingen die gezegd zijn, zijn gezegd. Ze lieten aan duidelijkheid niet te wensen over. Maar in de terugblik op het Avondmaal laten onze vaders het geloof spreken. Het geloof dat noopt tot dankbaarheid, en dat opgeroepen wordt tot lof en dank aan de Heere.

“Geliefden in de Heere, dewijl de Heere nu aan Zijn tafel onze zielen gespijzigd heeft...” Het is de krachtige taal die zo kenmerkend is voor het getuigenis van de reformatische vaders. Beleden vanuit de wetenschap dat elke boetvaardige zondaar die zich ootmoedig wendt tot de Heere Christus, en zijn of haar verwachting alleen op Hem stelt, niet beschaamd zal worden. Daar staat de Heere Zelf garant voor. Dan zal ook blijken dat de tekenen van Christus' inzettingen niet leeg en ijdel zijn. Wat van het Wóórd van God geldt, zal ook blijken aangaande de zégels van het verbond: ze zullen niet ledig tot Hem wederkeren, maar ze zullen doen hetgeen Hem behaagt, en ze zullen voorspoedig zijn in hetgeen waartoe Hij ze heeft gezonden [vgl. Jes. 55: 11]. Ze zullen hun gezegende uitwerking niet missen. Welnu, in dat geloof is het slot van het formulier geschreven zoals het is geschreven. *“Dat brood en die wijn wijzen naar het offer van Christus heen. In artikel 33 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis staat: want Jezus Christus is hun waarheid, zonder Wie zij niet met al zijn zouden. Jezus Christus is hun waarheid. Dat is hun verwachting; daarop leunen zij. Dat is het fundament van hun ziel. Daarom zullen die tekenen voor hen ook niet ledig blijven. Zonder Hem zouden zij ijdel, leeg zijn.”* [ds. D. Rietdijk].

Sacramenteel

Ondertussen komt ons dit ‘hoge’, wezenlijke spreken misschien toch

Maar in de
terugblik
op het
Avondmaal
laten onze
vaders het
geloof spreken.

wel wat vreemd over. Het kan ons als irreeel in de oren klinken. We hebben toch met de werkelijkheid te maken? De werkelijkheid van het ingezonken geloof en van de duisternis waarin Gods kinderen kunnen verkeren. En ook de realiteit van de scheiding die door de gemeente loopt, ook door de avondmaalstafel, zo moeten we vrezen. Waarom wordt dan aan het slot van het formulier gesproken alsof er alleen 'perfecte' gelovigen zijn?

Op deze wijze tegen dit slot van het formulier aan te kijken, doet geen recht aan de inhoud ervan. Om twee redenen niet. Allereerst niet omdat met name in het dankgebed blijkt dat hier in het geheel geen volmaakte gelovigen aan het woord zijn. Gebeden wordt immers om een waarachtig geloof, om versterking van het geloof en om het dagelijks toenemen in het geloof. Dit kan alleen gebeden worden in het besef van een onvolkomen en zwak geloof dat telkens gevoed en versterkt moet

worden. Juist de beoefening van de ware door Gods Geest gewerkte dankbaarheid heeft weet van verootmoediging en van *grondeloze barmhartigheid*.

Maar er is nog iets anders te zeggen over de wijze van spreken aan het slot van het avondmaalsformulier. We bemerken hier iets van het zogenaamde sacramentele spreken, zoals men dat in de tijd van het Reformatie voluit bezigde. Het is een manier van spreken die, zo vrees ik, ons wat vreemd geworden is. Wat ik hiermee bedoel? Laat ik verwijzen naar het slot van het doopformulier. Denkt u maar aan het bekende dankgebed, waar de Heere erkend wordt voor de weldaad *"dat Gij ons en onze kinderen door het bloed van Uw lieve Zoon Jezus Christus al onze zonden vergeven en ons door Uw Heilige Geest tot lidmaten van Uw eniggeboren Zoon en alzo tot Uw kinderen aangenomen hebt..."* We kennen de vragen die daarbij regelmatig gesteld worden. Zelfs zijn er kerken en gemeenten

waar dit dankgebed niet wordt gelezen. Het zou te ruim zijn. Het zou voedsel geven aan de gedachte alsof alle gedoopte kinderen zalig zijn. Toch wordt dat geenszins bedoeld. Hier wordt de *sacramentele wijze van spreken* toegepast. Namelijk: vanuit het wezen en vanuit de vervulling van Gods beloften, die in Christus Jezus ja en amen zijn. Welnu, aan het slot van het avondmaalsformulier komen we iets dergelijks tegen. Hier stijgt de toon van het formulier tot de hoogte van het geloof, dat stáát maakt op Gods Woord. Dat uitgaat van de volle werkelijkheid op de manier van het geloof. Olevianus denkt en spreekt hier van God uit! In deze wijze van zeggen klinkt de erkenning van de waarachtigheid van de belovende Heere door, *"die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven..."*

J.M.J. Kieviet

Waarom wordt dan aan het slot van het formulier gesproken alsof er alleen 'perfecte' gelovigen zijn?

Voor u gelezen

Vrucht dragen

Ik ben de Wijnstok, en gij de ranken; die in Mij blijft, en Ik in Hem, die draagt veel vrucht; want zonder Mij kunt gij niets doen.

Joh. 15 : 5

Rein en onbevlekt, heilig en zonder zonde kwam de eerste mens Adam uit de hand van zijn hemelse Vader voort. Met voortreffelijke gaven en krachten voorzien, was hij ook in staat, alles wat goed, nuttig, nodig en edel is te verrichten. Maar, helaas! hij heeft zijn krachten, zijn wil misbruikt, vrijwillig is hij gevallen en wij met hem en met die val verloren wij alles wat onze stamvader bezeten had en werden in alles het tegen-gestelde van hetgeen hij tevoren was; doordat hij zich door het eten van de verboden vrucht aan

het vonnis des doods schuldig had gemaakt, werden wij onwijs, dwalend, menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienende, hatelijk en elkander hatende, werden wij van nature geneigd God en onze naasten te haten, kinderen des duivels en alzo onherstelbaar aan onze zijde verloren, vanwege het oordeel van een heilig en rechtvaardig God. Dit zou het lot van ieder mens geweest zijn, indien God niet van eeuwigheid af gedachten des vredes gehad had en Zijn Zoon had verordeneerd tot een Hoofd der gemeente. Deze heeft zich in de eeuwige vrede aangeboden om voor die afvalligen Zichzelf over te geven tot de dood, ja de schandelijke en smartelijke kruisdood, Zijn bloed voor hen te doen stromen en de Wet Gods, aan welke gehoor-

zame volvoering de belofte van het eeuwige leven verbonden was, volkomen in hun plaats te vervullen; maar deze verdiensten van de Zaligmaker moeten dan ook aan die gemeente geschonken en op haar leden toegepast worden. Zo moeten zij dan als ranken in de wijnstok worden ingeënt, anders zullen zij geen vruchten dragen en dit is het werk van de Vader, Die dezulken de Zoon inplant door Zijn Geest, welke hen door Zijn levendmakende kracht bekwaam maakt, om vruchten te dragen, want, zegt Jezus, *"niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader, Die Mij gezonden heeft hem trekke"*. Maar zijn zij in Christus Jezus, dan moet zulks ook blijken uit de vruchten, want alleen zij zijn in Hem, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest, en

"niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader, Die Mij gezonden heeft hem trekke".

*"Blijft in Mij!"
zegt Jezus
en "Ik in u".*

het moet uit de vruchten blijken, wie de goede ranken van de ware Wijnstok zijn. En die vruchten zullen zij betonen in de liefde tot de naasten. Die liefde nu openbaart zich in blijdschap, lankmoedigheid, matigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid en deze liefde des naasten spruit voort uit de liefde tot God in Christus, die de Zijnen eerst heeft liefgehad en Zijn leven voor hen heeft gegeven. Een ieder, die door zodanig een geloof Jezus Christus is ingelijfd, kan niet anders dan zulke goede vruchten voortbrengen, kan het kwade en de zonden niet liefhebben, maar heeft een vermaak in de wet Gods en een haat tegen de zonde die in hem woelt, ja hij verlangt vurig naar al Gods geboden te leven en te wandelen. Ja het is een geloof uit God, hetwelk zich openbaart in de werken en gepaard gaat met ootmoed, schuldbelijdenis en berouw, maar ook met liefde, blijdschap en heiligheid, ja indien het geëist werd, men zijn leven er voor over zou hebben. Maar al is hij ook als een rank met de Wijnstok verenigd, hij draagt nochtans een lichaam der zonden om, en die rank moet gedurig gereinigd worden en iedere dag van zijn onreinheid en verkeerde loten gezuiverd worden, maar dit moet dan ook de strijd

des geloofs uitmaken, dit moet de gelovige ziel de ellende doen zien, waarin zij van nature gedompeld lag en opwekken om in de tweede Adam haar gerechtigheid alleen te zoeken; dit moet tot het gebed opwekken, of het de Vader behagen mocht elke dag te reinigen door Zijn Geest en te heiligen door het Woord der waarheid. Zie, lezers, dit zijn enige weinige kenmerken van de ware ranken, welke in de wijnstok vruchtdragen, of van de ware discipelen van Jezus, van wie blijken moet dat zij het in waarheid zijn, doordat zij in Hem blijven. "Blijft in Mij!" zegt Jezus en "Ik in u". Het is waar, God is het, die door Zijn Geest de gelovigen in Christus inlijft, hen alleen reinigt, opdat zij meer vruchten dragen zouden. Hij is het alleen, die alles in allen werkt, mnr nochtans zegt Christus tot hen: "Blijft in Mij" en gebruikt dit bevel om in Hem te blijven, dat is, in Zijn liefde en Zijn geboden te bewaren, te doen wat Hem behaagt en na te laten wat Hij verbiedt als een middel om hen op te wekken en aan te sporen tot het dragen van vruchten, maar voegt ook in één adem erbij: "Ik in u" als wil Hij zeggen: zo zal Ik ook in u blijven door Mijn Geest, u versterken en vruchtbaar doen zijn en dan, wanneer Ik in u blijf, zal tevens blijken dat gij in Mij zijt.

Maar wie is tot deze dingen bekwaam? Wie kan in Christus blijven en deze vruchten voortbrengen, niemand kan dat uit zichzelf. O, hij ondervindt zo vaak, dat wanneer hij het goede wil doen, het kwade hem bijligt, dat hij een andere wet in zijn leden heeft, welke strijdt tegen de wet zijns gemoeds en hem gevangen neemt onder de wet der zonde. En dit drijft hem uit tot Jezus Christus met ootmoedige schuldbelijdenis en gebed, of Hij in hem het willen en het volbrengen werken wil en zijn geloof vruchtbaar wil doen zijn door Zijn Heilige Geest. Niets schrijven ze dan ook aan zichzelf toe, want zij zijn overtuigd geworden, dat ze uit zichzelf onbekwaam zijn, maar dat al hun bekwaamheid uit God is, dat Christus hun leven is en Hij ook in hen leven moet, als ze Gode welbehagelijk leven zullen en het is alleen ter ere Gods en in nederigheid des harten, als zij met Paulus roemen mogen: "Ik vermag alle dingen, door Christus, Die mij kracht geeft". Ja, door Christus alleen, want zonder Hem, Hij heeft het zelf getuigd, kunnen zij niets doen.

G.F. Gezelle Meerburg

Vragenrubriek

De enge poort

Opnieuw ligt er een mooie vraag ter beantwoording voor ons. De vraag luidt in het kort wat er precies met "de enge poort" bedoeld wordt. De vraagstelster verklapt dat zij graag de boeken van John Bunyan leest en met name zijn meest bekende boek de Christenreis. Nu, dat is ook een heel mooi, duidelijk, eerlijk en voluit bijbels boek. Het is goed als we dit boek steeds weer lezen. Bunyan heeft veel licht van Boven mogen ontvangen. In zijn boek, al vrij gauw, vertelt

de schrijver ons van die enge poort; duidelijk wordt dat het noodzakelijk is om daar binnen te gaan. Formalist, Hypocriet en Onkunde, zo geeft onze vraagstelster zelf al als voorbeeld, leken wel een eind te komen, maar hun einde maakt toch maar openbaar dat het begin niet juist was. Liever gezegd: er was nooit een begin van geestelijk leven geweest. Ze waren niet door de enge poort gegaan. Maar goed: wat wordt nu bedoeld met "de enge poort". De een zegt, aldus de briefschrijfster: het evan-

gelie, de ander een omkeer ten goede door de Heilige Geest. Ook wordt wel gezegd dat Christus de enge poort is. Nou, een mooie vraag hoor. Een vraag die ons allen moest interesseren. Het gaat toch immers om wel en wee. Allereerst moeten we natuurlijk zien dat deze uitdrukking niet door Bunyan is bedacht om iets duidelijk te maken, maar dat de uitdrukking regelrecht aan de bijbel is ontleend. Het is een uitdrukking die door de Heere Jezus in de

bergrede wordt gebruikt. Daarin zegt Hij: "Ga in door de enge poort; want wijd is de poort en breed is de weg die tot het verderf leidt; en velen zijn er die door dezelve ingaan. Want de poort is eng en de weg is nauw die tot het leven leidt; en weinigen zijn er die dezelve vinden", Matth. 7:13 en 14.

De Heere Jezus zegt iets dergelijks als er iemand naar Hem toe komt met de vraag: Heere, zijn er ook weinigen die zalig worden? Op die vraag antwoordt Hij: "Strijdt om in te gaan door de enge poort; want velen, zeg Ik u, zullen zoeken in te gaan en zullen niet kunnen", Lukas 13:23 en 24.

Om deze woorden, en daarmee de betekenis van de uitdrukking "de enge poort" goed te kunnen begrijpen, moeten we ons realiseren dat de Heere Jezus eigenlijk spreekt van een viertal poorten. Dat wordt het duidelijkst in de aangehaalde woorden uit de bergrede. Gaat in door de enge poort, dat is de eerste poort die Hij noemt. Want wijd is de poort... Dat is de tweede poort, een wijde poort dus. De ene is eng, smal, nauw; de andere is breed en ruim. De weg die achter de brede poort volgt is dan ook een brede weg. Een weg die echter tot het verderf leidt. Het verderf: dat is dan de derde poort die genoemd wordt. De eerst genoemde poort, de enge poort, wordt gevolgd door een smal pad, maar leidt tot het leven. Het leven: dat is de vierde poort. Het aangrijpende van deze beelden is dat wij reeds een poort zijn binnengegaan; de poort die naar het verderf leidt. Die poort is dan ook een beeld van onze geboorte, onze natuurlijke geboorte, onze komst op deze wereld. We worden buiten het leven en buiten het heil geboren! Welnu: als nu die poort, die ons op de brede weg brengt, de natuurlijke geboorte is, dan is de enge poort de wedergeboorte. De wedergeboorte! De Heere Jezus roept mensen die de eerste, natuurlijke geboorte hebben meegemaakt en dus de reis naar de eeuwigheid zijn begonnen, op om de poort van de wedergeboorte door te gaan. Of, zoals Hij het in Lukas zegt: te strijden om daar

binnen te mogen gaan.

Maar kan dat eigenlijk wel? Kan een mens opgeroepen worden de poort van de wedergeboorte binnen te gaan? Ja hoor, de Heere Jezus doet dat geregeld. Het is de oproep tot bekering. Tegen de nachtdiscipel Nicodemus zegt Hij: Gijlieden moet wederom geboren worden, Joh. 3:7. En Hij zegt er bij: Verwonder u daar niet over! Wedergeboorte is noodzakelijk. En: wedergeboorte is ook nog eens mogelijk! In eigen kracht? Welnee. Maar de Heere Jezus suggereert dan ook niet dat wij iets dergelijks kunnen. Een mens is tot zulke dingen niet in staat. Maar daarom zegt Hij er ook bij: Zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet ingaan.

Wat bedoelt Hij met deze woorden? Wel, heel eenvoudig: Hij wijst ons een weg. Zoals Christen in Bunyans Christenreize Evangelist op zijn weg vond die hem de weg wees naar het lichtje, zie je het licht dan niet? Hij verwees deze tobrende man naar de enge poort. De Heilige Geest is Degene Die de wedergeboorte werkt. Hoor maar: "De Geest is het Die levend maakt", Joh. 6:63. Hij vernieuwt ons hart en leven ook. Het water, en denk ook aan het doopwater, wijst heen naar de noodzaak, maar ook naar de mogelijkheid van vernieuwing; ook weer door de Heilige Geest.

En hoe werkt de Heilige Geest? Door middel van het Woord. Het Woord van God is het zaad der wedergeboorte, zoals we lezen in 1 Petrus 1:23, waar de apostel schrijft: "Gij, die wedergeboren zijt, niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwig blijvende Woord van God".

Bunyan tekent Christen in zijn onrust en zorg dan ook met een boek in de hand., de bijbel ja! Toen was de Heilige Geest al in hem bezig. Dat het echt was bleek uit het feit dat hij bij de enge poort terecht kwam; dat is aan de voeten van de Heere; aan de troon van Gods genade; voor de poort van het Koninkrijk Gods. En boven die poort staat geschreven: Klopt, en u zal open gedaan

worden. Er kan van alles en nog wat in het leven gebeuren, maar tot een kloppen, bidden en zoeken komt het niet. Dus ook niet tot een ingaan in de poort.

Wat is in de beleving dus de enge poort? Dat ik als een zondaar tot de Heere kom om Zijn genade, net als de tollenaar die uitriep: O God, wees mij zondaar genadig! Dan gaat de poort open. Wat ervaar je dan? Gods gunst, Zijn liefde, een woord van moed en troost. Maar daarover een volgende keer meer. Want u begrijpt: er is nog veel meer te zeggen. Zeker ook met het oog op wat de Heere Jezus zegt over die andere poorten! Met een hartelijke groet en tot een volgende keer.

K. Hoefnagel

*En hoe werkt
de Heilige
Geest? Door
middel van het
Woord.*

Alle ware berouw en droefenis over onze zonden moet zich klaarkijk vertonen in een nu ook werkelijk zich afkeeren van de zonde. Dan is het berouw waar, echt, grondig, als de zonde nu ook wordt gelaten, gelaten uit het rechte beginsel. Daarom spreekt de catechismus van twee zaken: haten en vlieden. Niet slechts nalaten, ook niet slechts vlieden van de zonde, maar eerst haten. De gezindheid tegenover de zonde wordt hierin getekend. Hatén is nog sterker dan vlieden. 't Is de ware reden waarom men ze vliedt. Niet vlieden bijvoorbeeld uit vrees voor de gevolgen, maar omdat men de zonde als zonde in haar walgelijkheid heeft leren kennen, als God ontierend.

*G. Wisse,
De bekering des mensen.*

Sprekend verleden.

Abraham Hellenbroek. 4.

In deze bijdrage willen we iets doorgeven uit een preek van Abraham Hellenbroek over 2 Tim. 3:5 'Hebbende een gedaante van godzaligheid, maar die de kracht derzelve verloochend hebben.' In de inleiding stelt Hellenbroek dat goddeloosheid en geveinsdheid vaak samen gaan. De zonde is zo lelijk dat de zondaar de zonde het liefst in het verborgen bedrijft. De deugd is zo beminlijk dat de zondaar de schijn wil ophouden die te doen. Hij wil dat de mensen hem als een deugdzaam iemand beschouwen. Voorafgaand aan de tekst staat een hele lijst van zonden die de mensen in de eindtijd zullen doen. Men wil die zonden bedekken met een gedaante van godzaligheid, hoewel zij de kracht daarvan verloochend hebben.

Godzaligheid

Godzaligheid wil zeggen God op de juiste wijze dienen en eren. Godzaligheid gaat over de binnenkant en over de buitenkant. Godzaligheid houdt in een godzalige gestalte van het hart. Uiterlijke godsvrucht zonder het hart is geen godzaligheid. Godzaligheid houdt in een juiste kennis van God en Zijn eigenschappen. Godzaligheid wil ook zeggen de juiste gevoelens hebben over de geopenbaarde geloofswaarheden. Het behelst ook een inwendige verandering en vernieuwing van de mens door de genade der wedergeboorte. Godzaligheid sluit ook in een zeer diep ontzag en grote eerbied voor God. Godzaligheid wordt vaak vreze Gods genoemd. Godzaligheid komt ook naar buiten openbaar in de daden, altijd en overal. Godzaligheid houdt dus in alle plichten vervullen die de Heere eist: bidden, horen, lezen, Psalmzingen. Godzaligheid en een heilige levenswandel zijn met elkaar verbonden. Tot godzaligheid

behoort ook het vervullen van de plichten jegens de naaste: liefde en rechtvaardigheid. Ook zijn er plichten ten aanzien van zichzelf: matigheid voor het lichaam, zorg voor de ziel.

Gedaante

Een gedaante van godzaligheid betekent dat er alleen aan de buitenkant zaken zijn te zien. Het is een uiterlijke gedaante. Er kan sprake zijn van volslagen en opzettelijke huichelarij. Zulke mensen doen heel godsdienstig aan de buitenkant, maar zij menen er niets van. In het wezen van de zaak zijn zij goddeloos. Er valt te denken aan vele farizeeën en Schriftgeleerden uit de tijd van de omwandeling van de Zaligmaker. Zij worden witgepleisterde graven genoemd. Een gedaante van godzaligheid kan ook inhouden alleen maar zaken aan de buitenkant te hebben: kerkgang, belijdenis, de sacramenten gebruiken, een behoorlijke mate van kennis en onberispelijk zijn in gedrag en wandel. Van binnen in het hart is er geen enkele godsvrucht. De wezenlijke, ware, inwendige godzaligheid wordt dan gemist. Hier is sprake van een geraamte zonder leven.

Wezen

Het inwendige beginsel van de godzaligheid is de echte wedergeboorte, de inwendige verandering en vernieuwing. Daaruit heeft de godzaligheid al haar kracht. Zonder dit inwendige beginsel is alles dood werk. Het wezen van de godzaligheid bestaat uit: geloof, liefde, vreze en gehoorzaamheid aan God. In het hart leeft oprechtheid en gewilligheid, ijver en vermaak. Paulus zegt dat hij een vermaak in de wet Gods heeft naar de inwendige mens. Het wezen van de godzaligheid komt uit in zelfverloochening, doding van de

begeerlijkheden, treuren over de zonden en waken over het hart.

Verloochenen

Iemand verloochent de kracht der godzaligheid als hij die kracht niet heeft. Men heeft dan geen hart voor de ware en innige godsvrucht. Het kan voorkomen dat er sommige dingen gedaan worden die in overeenstemming zijn met de godzaligheid, maar tegelijkertijd zijn er ook veel dingen die daar mee in strijd zijn. Er wordt wel beleden God te kennen, maar de werken tonen aan dat dit niet zo is.

Toepassing

In de eindtijd zullen er mensen zijn die een gedaante van godzaligheid hebben, maar die de kracht daarvan verloochend hebben. Hellenbroek verwijst naar de roomse kerk waar veel uiterlijke plichtplegingen zijn zonder het wezen van de zaak. Vervolgens stelt Hellenbroek dat ook in de kerk van de reformatie deze zaak aanwezig is. Er is veel uitwendig christendom, velen hebben een gedaante van godzaligheid, maar de kracht ontbreekt, het wezen is er niet. Er zijn kerkleden die de gedaante van een goddeloze hebben. De meesten hebben enige gedaante van godzaligheid, maar ook niet meer dan een gedaante. Soms is er maar iets van die gedaante, maar tegelijkertijd hebben zij ook veel van de gedaante van de wereld en van de goddeloosheid erbij. We geven een citaat: "En dat zijn zulke mensen (och werd het door u opgemerkt), die uiterlijk zich houden bij de kerk, avondmaalgangers en anderen: die redelijk trouw naar de kerk komen, op rustdag en in de week ook weleens, als er iemand spreekt naar hun zin, en daarin een gedaante vertonen van iets dat tot de godzaligheid behoort.

*Iemand
verloochent
de kracht der
godzaligheid
als hij die
kracht niet
heeft.*

Maar voor de rest mensen die er de volle gedaante bij hebben van bijna alles dat ijdel en zondig is. Bezie eens onze kerkgangers en uiterlijke belijders en laat uw eigen hart eens antwoorden: zijn dat mensen waar zich de kracht van de godzaligheid in vertoont: in zoveel vloekers en zweerders, in mensen die zich niet dan in vuile praat, zot geklap en allerlei spotternij gewennen; bezie eens zoveel kroeglopers, dobbelaars, spelers, zwelgers en dronkaards; bezie eens zoveel mensen onder ons zogenaamde christendom in hun gezelschappen, alles zo ijdel en dartel, in hun danserijen,in hun kleding alleszins zo werelds, zo licht, zo onkuis." Dit kan geen gedaante van godzaligheid genoemd worden, dan is er zeker geen sprake van de kracht van de godzaligheid. Anderen hebben wel een gedaante van godzaligheid, maar het zijn volstrekte huichelaars, wat dikwijls in de loop van de tijd duidelijk wordt. Bij anderen is het geen opzettelijke huichelarij. Zij leven netjes, maken zich niet schuldig aan grove besmetting, ze vloeken niet en drinken niet, maar ze hebben niets van de kracht van de godzaligheid.

Kentekenen

Waar de kracht van de godzaligheid is, daar is een nieuw beginsel, waar de goede werken uit voortvloeien. De kracht van de godzaligheid komt uit in de waarachtige bekering. Dat is meer dan het laten van grof kwaad en het doen van enig uiterlijk goed. Er is strijd tegen alle zonden en de wil om al het goede te doen. Hier valt te denken aan Psalm 119:128 'Daarom heb ik al Uw bevelen van alles voor recht gehouden; maar alle vals pad heb ik gehaat.' De kracht van de godzaligheid dient altijd, overal, in het openbaar en in het verborgen bemerkt te worden. De kracht van de godzaligheid komt naar voren in het doen van de meest geestelijke en moeilijkste plichten. Hier is meer dan wat uitwendig snoeien van de takken en het uitwendig wat doen van bepaalde dingen. Het voornaamste is hier de reiniging van het hart. Er wordt gestreden tegen de lusten

en begeerlijkheden van binnen. Er is zelfverloochening, het opnemen van het kruis, het doden van de oude mens en geen gelijkvormigheid aan de wereld. Het hart is vervuld van een tere vreze Gods. Er is liefde tot God en gehoorzaamheid aan Hem. Waar de kracht van de godzaligheid is, kan men niet zomaar over kleine zonden heen stappen. Velen kennen dit niet. Men haat en bespot de nauwgezetheid van Gods volk en men heeft een heel ruim geweten. Waar de kracht van de godzaligheid is, is er geen gehoorzaamheid uit kracht van opvoeding of gewoonte, maar uitwendige en inwendige lust. De vrees voor de hel beheerst niet, het in aanzien zijn bij mensen is de drijfveer niet, het gaat niet om eer of voordeel, maar de liefde tot de Heere is allesbepalend. Er is vermaak in de godsvrucht zelf. De eer van God wordt beoogd. Waar de godzaligheid in kracht is, daar is het hart bij, het is werk van binnen en niet alleen van buiten, het is het dienen van God in de geest.

Dreiging

Velen stellen zich tevreden met een gedaante van godzaligheid zonder ooit de kracht ervan bezeten te hebben. Hellenbroek heeft geen gunstig oordeel over zijn eigen tijd wat het christendom betreft. Hij citeert Psalm 12:2 'Behoud, o HEERE, want de goeder-tierene ontbreekt; want de getrouwen zijn weinig geworden onder de mensenkinderen.' De zaak is van te groot belang om er los overheen te leven. Wie alleen de gedaante van godzaligheid heeft, is een goddeloze. Tenzij God u bekere zult u met de goddelozen verloren gaan. Rust niet voordat u de kracht van de godzaligheid bezit.

Toekomst

Hellenbroek eindigt zijn toepassing met de volgende aanspraak "Maar gij weinige godvruchtigen." Hij beschouwt dus niet de gehele gemeente of een groot deel van de gemeente als ware kinderen van God. Uit de kenmerken die genoemd zijn door Hellenbroek valt af te leiden dat Gods kinderen de kracht der godzaligheid

hebben. Bevorder de kracht van de godzaligheid. Laat uw hart altijd vervuld zijn met de kracht van de godzaligheid, met een juiste kennis van God, met een vlammeende liefde, in een werkzaam geloof en een tere gehoorzaamheid, met vermaak en lust in heiligheid van het hart. Vertoon het ook naar buiten in uw wandel. Laat de kracht van de godzaligheid van u afstralen: overal, onder alle plichten, omzichtig en ernstig, om anderen tot jaloersheid te verwekken, om de practicale godzaligheid aange-naam en beminnelijk te maken. "En o! dan kan ik u verzekeren, als u hier de kracht der godzaligheid zo in uw hart bezeten en naar buiten vertoond zult hebben, het u eens gegeven zal worden daar te worden overgebracht waar alle gebreken zullen ophouden, het volmaakte zal gekomen zijn en gij u voor eeuwig in een volkomen kracht der godzaligheid zult verlustigen voor de troon van het Lam. Amen."

A.van Heteren

Anderen hebben wel een gedaante van godzaligheid, maar het zijn volstrekte huichelaars, wat dikwijls in de loop van de tijd duidelijk wordt.

Zo iemand is dus niet gereed met afkeer van en haat tegen grove, lelijke, of tegen bekende in 't oog springende zonden; neen, hij wil ook van zijn verborgen afdwalingen bevrijd worden. Ja, de lievelingszonden, waaraan zijn hart, zijn natuur, zijn aard, zijn karakter, zijn persoonlijke hebbelijkheid soms zo kan hangen, die worden dan met grimmigheid aangezien, omdat deze juist hem zo van de Heere afvoeren.

G. Wisse,
De bekering des mensen.

Ds. G. Bouw

Aan het werkzame leven van onze broeder Bouw is een einde gekomen. Hij heeft in onze kerken en in onze kring mogen verkeren en velen hebben zegen mogen ontvangen onder zijn bediening. Omdat ik in Apeldoorn samen met br. den Butter een jaargenoot van hem was, wil ik u doen delen in enkele herinneringen.

Ik sprak van een werkzaam leven; ik zou hem nog meer kunnen typeren met de woorden vurig en ijverig. Een gedreven prediker, een scherp waarnemer in pastorale zaken, een actieve en soms onrustige geest en tegelijk ook een sterk gevoel voor humor. Zo leeft zijn beeld en gedachtenis voort in de gemeenten die hij gediend heeft. Hij heeft zich als het ware geofferd aan de Heere door zijn brede inzet. Hij kon niet buiten zijn werk. Toen hij al ernstig ziek was, had je wijsheid nodig om met hem te spreken over zijn emeritaat. Dat was lange tijd niet bespreekbaar. En zo ging het dan: hij luisterde wel en toonde zich een welwillend toehoorder, maar je wist gewoon dat hij zijn eigen gedachten had, die hij consequent volgde. Zijn beide dochters, die een schets van zijn leven gaven in de rouwdienst, verklaarden dat zij als kinderen niet Ds. Bouw begroeven, maar hun lieve man en vader. Ik herken die neiging ook bij mijn eigen kinderen. Gemeenten en voorgangers moeten maar veel bedenken dat hun dominee ook een gezin heeft, dat immers deel uitmaakt van hun gemeente. Het kan op momenten een strijd zijn om te weten wat voor gaat.

Het werk van onze broeder stond continu in de overtreffende trap; als er wind was, woei het altijd windkracht 10. Hij léék ook een wervelwind. Op de kansel ook. Een veelheid van gedachten verdrongen zich om voorrang, als hij preekte. De snelheid van zijn woorden was niet altijd door iedere hoorder bij te houden. Maar de boodschap bleek wel duidelijk over te komen. Men begreep waar hij het over had. Er lag warmte in zijn prediking. Zijn preken waren

ook echt "Apeldoorns" bestudeerd. Zijn grote energie bleek dus in echt inhoudelijke zaken, het bleek ook in het aantal diensten dat hij in zijn leven heeft geleid. Afgaande op mijn eigen aantallen, kan hij best een tienduizend keer gepreekt hebben. Dat is echt een formidabel getal. Hij was daarin onvermoeibaar.

De tekst die op de kaart stond uit Efeze 2 was inderdaad echt een woord voor onze broeder. Hij heeft over die genade van God mogen spreken en hij heeft er van getuigd. Het is waarneembaar overgekomen. Hij heeft een groot aantal keren allerlei mensen begeleid naar het aardse Jeruzalem, we mogen wel geloven dat hij ook heeft mogen dienen als een gids naar het nieuwe Jeruzalem. In dat grootse hoofdstuk uit de Efeze-brief komen de lijnen allemaal samen in het werk van de Heere Jezus. De diepe verlorenheid van de mens, die dood is in zonden en misdaden en daarbij dan toch ook het grote "maar" aan Gods kant. God, Die rijk is in barmhartigheid. Deze lijnen stonden in een zeker evenwicht en het was ook wel merkbaar dat hij mocht delen in die grote liefde. Hij sprak daar hartstochtelijk en geaccentueerd over. In zijn geschreven stukken kenmerkte zijn stijl zich door de vele accenten, die overal op zekere lettergrepen geplaatst werden. Dat was ook zo in zijn preken. Zijn schoonzoon heeft een duidelijk beeld van hem geschetst in de rouwdienst. Het was alles herkenbaar. Zijn oproep tot en het appel op zijn hoorders, had iets van de liefde van Christus in zich. Hij leefde in de oude Christelijke Gereformeerde prediking.

Begrijpelijk dat hij, midden in zijn drukte, moest voorbereid worden op de eeuwigheid. Dat geldt van ons allen. Het is zo ook gegaan met hem. Hij mocht, als je even bij hem was, toch spreken over de toekomst. Hij heeft voor zijn sterven in de kring van zijn kinderen iets van de glans van de hemel laten zien.

Zoals hij altijd geweest was, zo was hij reeds in de eerste jaren van zijn opkomst in onze kerken. Ik denk aan zijn studententijd. Gijs heeft meerdere maken zijn gang naar het admittie-examen moeten en mogen maken. Gods werk werd daarin wel beproefd. Hij heeft negen lange jaren moeten studeren, want hij moest ook de vooropleiding door. Zodoende stond hij bekend als een doorzetter. Hij was afkomstig uit het nabijgelegen Nunspeet. Het was in de dagen dat Ds. Tijmes die gemeente diende. Er leefde bij hem respect voor deze predikant, die vanuit de Gereformeerde kerken naar onze kerken was overgekomen, met zijn gemeente. Zijn hospita in Apeldoorn, mevrouw Bomhof, leefde ook in de eigen kerkelijke kring en dus stelde zij haar huis open voor ons als studenten. Het ging toen heel anders dan nu: studenten moesten doorgaans ook de zondagen doorbrengen in Apeldoorn en aan trouwen tijdens de studie kon niet worden gedacht. Dat had ook wel weer voordelen. Je was als studenten meer op elkaar aangewezen. Je wist ook redelijk veel van elkaars hoogten en diepten. In die dagen stond Ds. J. H. Velema in Apeldoorn en was huize Spaans voor ons een toevluchtsoord. In Apeldoorn vond hij ook zijn vrouw Koos, die afkomstig was uit de Hervormde evangelisatie. Ieder mens maakt heel veel mee, maar natuurlijk Gijs ook; het aparte was echter dat hij voor mijn gevoel altijd veel bijzondere dingen meemaakte. Dat vond hij zelf ook en daarom kon hij daarover

*De diepe
verlorenheid
van de mens,
die dood is
in zonden en
misdaden en
daarbij dan
toch ook het
grote "maar"
aan Gods kant.*

met smaak en spanning vertellen. Ons studiejaar telde zes man; tweemaal drie, die onderling wel verschilden, maar waarvan toch gezegd kon worden, dat er onderling een redelijke acceptatie was. Vriend en broeder Jan Plantinga nam in ons jaar bijvoorbeeld een sprekende plaats in. Hij is ook al niet meer, maar zijn inbreng telde. In de studie kenmerkte onze vriend Bouw zich ook door vuur. Zijn studeertempo had iets verrassends en overrompelends. Het leek soms even moeilijk te gaan met de voortgang van zijn studie, maar het gebeurde dan plotse-ling dat hij over de streep kwam bij tentamens, eerder dan wij. Dat was eigenlijk in alles zo. We moesten in hem wel een meerdere erkennen. Ik heb zelf heel vaak met hem op tweetal gestaan, maar de meeste beroepen gingen naar hem (het waren er zestien). In dat aantal blijkt dat de kerk toen totaal anders gestructureerd was dan nu. Toen had je veel bloeiende gemeenten en we wisten nog niet zoveel van kerkverlating. Een tijd met veel vacante gemeenten en met kerkelijke bloei. Het beginsel van onze kerken trok mensen en was tot zegen in de kerk. We hebben gedrieën elkaar nooit losgelaten. We kregen onze eerste gemeenten. We waren samen ook weer ongeveer in hetzelfde tempo in onze tweede gemeente. Veel te vroeg naar veler oordeel kwam de verhuishwagen. Zelf voel ik dat nu meer dan toen; het was wel teleurstellend voor de gemeenten die we achterlieten. Broeder Bouw kwam in Eemdijk. Echt nog een landelijke gemeente met sprekende mensen en bekende namen. In die dagen kon je de groene zeep ruiken als de dienst begon. Ik stond in Nijkerk, dus we hebben ook toen wel wat aan elkaar gehad. In die tijd is hij begonnen, een tijd met eenvoud en echtheid. In zijn tweede gemeente, Scheveningen, groeide hij steeds meer uit tot een volwassen prediker. Denk het u in: hij kwam van Eemdijk, was een dorpsjongen uit Nunspeet en maakte toen de gang naar de Hofstad met het congresgebouw bijna naast de deur en in de stad de vele kenmerkende ambas-

sades en overheidsgebouwen. Dat moet heel wat geweest zijn voor hem. Maar hij heeft er wel geléefd, met zijn vrouw en de kinderen. Scheveningen was in die dagen een gemeente waar wel zes à zevenhonderd mensen naar de kerk gingen. Daarbij is het volk van deze kustplaats open en gemoedelijk. In geestelijk opzicht sprak men vrijmoedig over de wegen des Heeren. Er was overeenkomst met een plaats als Katwijk. Vrijmoedig en gemoedelijk, dat waren de kerkgangers. Het is nu allemaal wel anders maar het werk des Heeren mag er toch ook nu nog voortgang hebben, als een wonder van de Heere. Een kerkenraad als in die dagen maakte indruk op een jonge dominee; men luisterde scherp onderscheidend. Een prachtig werkveld voor een dienaar des Woords. De diensten kregen mede sier door de vele mutsen die behoorden tot de dracht van de vissersvrouwen. Ook door het zingen in een eigen setting en stijl. In de kleine gemeente Rijnsaterwoude was hij in feite ook de eigen predikant. Er was er voor die gemeente eigenlijk maar één. Daarna riep hem de Heere naar Urk. Enige aansluiting bij de vorige gemeente was er natuurlijk wel. Ook een vissersplaats. Toen was er alleen de Eben Haëzerkerk. Er leven er nog steeds velen, die van hun dominee hielden. Hij was er zeker op zijn plaats. Ook Urk, zeker in die dagen was een gemeente met onderlegde Schriftgeleerden. Nog niet zo lang tevoren telde de enige gemeente van ons kerkverband daar nog geen driehonderd zielen. Beroofd van kerk en bezit. Ds. Slagboom heeft

er mogen arbeiden en daarna o.a. ook br. Bouw. Een dominee wordt mede ook gevormd door zijn gemeente en kerkenraad. Lettend op de gemeente die hij mocht dienen, sprak hij de bevindelijke taal met te meer diepte.

Daarna Doornspijk. Hij moest het wel kalmer aan doen, dus nu deze kleinere gemeente. Hij zal er zeker last gehad hebben van enige overvloedige energie. Het moet daar gebeurd zijn dat hij, toen hij de kansel al verlaten had, nog even snel deze weer opzocht, omdat hij toch nog iets heel nodig moest zeggen.

En toen hoopte zr. Bouw dat er een tijd van rust mocht aanbreken. Hij werd immers ouder. Maar... de weg, leidde naar Alphen. Redelijk onverwachts. Omdat deze periode nog vers achter ons ligt, hebben we kunnen constateren dat hij in die gemeente ook veel goed werk heeft mogen verrichten en in moeilijke tijden de gemeente mocht bouwen.

Het was erg op zijn plaats dat ds. van der Meij zijn begrafenis memoreerde op de Panddag. Hij verwoordde de zaken in aansprekende taal. Moge de Heere de nagedachtenis van onze broeder tot zegen stellen en Hij doe hem spreken nadat hij gestorven is. Heb ik te veel mooie dingen verteld? In ieders leven is het zo: onze kracht is tegelijk ook onze zwakte. Dat leert de praktijk. Gods Woord zegt het omgekeerd: als ik zwak ben, dan ben ik machtig. Dat is een grote les voor Gods kinderen en ook zeker voor Zijn knechten. Dan alleen kunnen we zeggen: Die roemt, roeme in de Heere.

P. Roos

De diensten kregen mede sier door de vele mutsen die behoorden tot de dracht van de vissersvrouwen.

Persberichten

Christelijke Gereformeerde bezinningskring binnen de classis Leeuwarden

Op D.V. Vrijdag 12 oktober 2012 zal er weer een bezinningsavond gehouden worden. Ds. A.J.T. Ruis, hoopt te spreken over het onderwerp: 'Vierderlei geloof'. Deze bijeenkomst wordt gehouden in de beneden zaal van de Chr.

Geref. "Sionskerk" Hoofdweg 127 te Damwoude. Aanvang: 19.45 uur. Er wordt gelegenheid gegeven voor het stellen van vragen. Allen van harte welkom! Ook te beluisteren via de website www.cgk-damwoude.nl

Jeugdappel +16

Het Landelijk Contact Jeugdwerk

(LCJ) van de Christelijke Gereformeerde Kerken organiseert D.V. zaterdag 27 oktober 2012 het jaarlijkse Jeugdappel voor jongeren vanaf 16 jaar. We nodigen je bij dezen van harte uit om dit Jeugdappel bij te wonen! Het thema van de dag is "Mijn tijdlijn!" met de volgende lezingen:

1. 2012 en ik! Ds. A. Huijgen
2. 2022 en ik? Ds. H. van den Belt's Middags en 's avonds is er een workshopronde waarbij deelnemers kunnen kiezen uit een aantal thema's. Thema's workshop:
1. Op wie wil jij lijken? (Geertje Fokkema, jeugdwerkadviseur LCJ)
2. Help, ik moet monotasken! (Ds. A. Huijgen)
3. Mannen onder elkaar, ronde

- 1 (Kees van Vianen, directeur LCJ)
- Vrouwen onder elkaar, ronde
- 2 (Marianneke Mudde, docent Hoornbeeck College)
4. Hoe kom ik tot geloof? (Ds. H. van den Belt)
5. Als geloven je leven kost... (Een getuigenis door Shabaz van Open Doers)
6. Dagobert Duck in refoland: Een rijke jongere in een arme wereld (Maarten van Middelkoop & Herman Hendriks van Woord en Daad)
7. Geloof je dat nu echt? (Ds. M.J. Kater)

Adres: gebouw LEG, Kruisweg 55, 1436 CA, Aalsmeerderbrug
Start middagprogramma: 15.30 uur. Start avondprogramma 19.00 uur. Van 17.30 uur tot 19.00 uur is er een gratis maaltijd.
Voor meer informatie en inschrijven voor de workshops, zie www.lcj.nl/japlus16. Ook kunt u bellen naar jeugdwerkadviseur Mariëke de Vries: 0346-751584/06-52583877.

LCJ Bijbelstudieconferenties

Van D.V. 2-5 november 2012 organiseert het LCJ i.s.m. de HHJO een Bijbelstudieconferentie voor jongeren vanaf 23 jaar. Van D.V. 23-26 november 2012 organiseert het LCJ een Bijbelstudieconferentie voor jongeren vanaf 16 jaar. Het thema is: Openbaring – Waar gaat

het met de wereld naar toe? De +23 conferentie is al volgeboekt maar voor de +16 conferentie over ditzelfde thema kun je je nog inschrijven! (Ook kun je je inschrijven voor de Bijbelstudie Cruise met als thema Eén in een lijdend Lichaam. Deze wordt gehouden van D.V. 3-5 januari 2013. Inschrijven via: www.lcj.nl/bscruise). Thema +16: Openbaring. Waar gaat het met de wereld naar toe? Vrijdagavond, ds. J. Jonkman, Christus is Koning, Zaterdagmorgen, ds. P.D.J. Buijs, Vervolg van de Kerk. Zaterdagavond, ds. M.A. Kempeneers, Geestelijke strijd. Zondagmorgen ds. J. Bos (Naarden), Oordelen over Gods tegenstanders. Zondagavond, ds. A.D. Fokkema (Eemdijk), Alles nieuw!

Inschrijven via: www.lcj.nl/bsc+16
Je kunt je ook al inschrijven voor de +16 conferenties over Ruth – Moeder van Christus die van D.V. 8-11 februari en 15-18 maart 2013 georganiseerd worden! Inschrijven via: www.lcj.nl/bsc+16
Op de Bijbelstudieconferenties is plaats voor maximaal honderd jongeren. De conferenties zullen gehouden worden in het Koos Vorrinkhuis in Lage Vuursche. De kosten voor deelname bedragen € 80,- p.p.; studerende betalen € 70,-. Wat betreft de prijs en vaarroute van de Bijbelstudie Cruise zie www.lcj.nl/bscruise.

Huishoudelijke hulp

“Wat heerlijk dat mijn woning op orde is”

Huishoudelijke hulp door medewerkers met een reformatische identiteit, dat is **een vertrouwd idee**.
Meer informatie? www.rstzorg.nl of bel 0342-42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook kraamzorg en verpleging & verzorging

VAN STAVEREN
Begravenisverzorging

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Sumatrastraat 11 2405 EM Alphen aan den Rijn (0172) 233338
info@vanstaverenbegravenisverzorging.nl
www.vanstaverenbegravenisverzorging.nl

Colofon

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kievit

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:
Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. Telefoon: 0184-669116. Fax: 084-2220131. Email: pand@solcon.nl ING 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 15,00 per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 14 dollar per jaar. Advertenties € 0,37 (ex. BTW) per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646